

bene druge stvari ne moremo intelektualno doživeti. Gotovo pa doživljamo sami sebe. — Če iščem na dnu svojega jaza to, kar je najenakomernejši, najstalnejši, najtrajnejši jaz, potem najdem nekaj čisto drugega . . . sovisnost (continuité) toka, ki se ne da primerjati z nobeno tekočo stvarjo, ki sem jo kdaj videl. To je soslednost položajev, od katerih vsak naznanja, kaj sledi, in od katerih vsebuje vsak, kar je poteklo pred njim.

(Dalje prihodnjič.)

LISTEK.

A. G. Matoš: Feljtoni i eseji. Zagreb 1917. Naklada „Juga“. Cena K 2.50. — Evo vam mnogovedca in mnogovidca Matoša, polnega modrosti iz knjig in življenja, spretnega stilista in esteta, ki pa ima oči vedno v aktualnosti. Evropejec-Hrvat, Zagrebčan-Gričan-Jugoslovan. Dokler je bil živ, je imel po lastni zaslugi mnogo neprijateljev, danes, mrtev, ima samo še prijatelje, in po lastni krivdi celó srenjo gorečih vernikov. Založništvo je izbralo iz njegovega raztresenega dela osem člankov: Ljudi i ljudi; Književna kriza; Umjetnost i nacionalizam; Futurizam; A. Harambašić; Emerson; Pod florentinskim šeširo; Od Firenze do Zagreba. „Idući zatim, da ova knjiga bude ogledalo Matoševa duha, njegove prave biti, nijesmo u nju uvrštavali onakvih stvari, koje su plod momentanih dispozicija i indispozicija, ogorčenja ili želje, da se »dela vihtig«“. Matoš da naj se nam pokaže „bez maske“. Tudi Matoš brez maske je izprevrgljiv, nemiren in drhtav duh; marsikdaj pove kaj samo zavoljo lepšega; vendar ti odkrivajo ti eseji človeka s pozitivno, gradečo dušo, vneto za resnico in prave ideale človeštva in naroda, dušo, ponižno v spoštovanju do velikih vrednot preteklosti in sedanosti. To vam je esejist kakoršnega slovenska kultura tako zelo pogreša. In potem: človek pogumne in drzne odkritosrčnosti, pa magari proti sebi in svojim včerajšnjim trditvam Tudi takega moža bi potrebovala naša javnost. Cankar se nam je razvil v drugo smer. Danes, v dobi državnopravnih deklaracij, ko smo se strnili vsi Slovenci brez ozira na politični, verski ali kulturni credo v jugoslovanski ideji, vredni nam in zanamcem življenja in smrti, čutimo živo svežost sestavka iz leta 1912. o Avgustu Harambašiću, katerega drugi oddelek je zgodovina razvoja starčevićevega pravaštva, resna ocena in kritika pravaških osnovnih misli, nekak politični konfiteor pisatelj. Kdor še nisi čital mnogo hrvaščine, a bi se rad prijetno in s pridom uvel v bratsko narečje, skoraj da ne bi mogel seči po primernejši knjigi, zakaj Matošev jezik stoji tesno tik slovenščine.

— n —